

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 53

OSASTO: P₂

ASIA: f

Pietarissa olevan pääkonsulinvirasto raportti n:o 1

Pääkonsuli Edman

17/2 1937

PIETARI

PÄÄKONSULIN VIRASTO.

SSA OLEVA ~~KÄSIKIRJA~~.

Salainen.

RAPORTTI n:o 1.

Pietari ssa 17 p:nä helmi kuuta 19 37.

Asia: Vaikutelmia ulkoasiainministeri Holstin oleskelusta Pietarissa.

9 256 Sal. 37
20/2-37
53 R2 g

Moskovan-matkallaan 7/II ja paluumatkalla 11/II ulkoasiainministeri Holsti seurueineen viipyi päivän Pietarissa takäläisten neuvostoviranomaisten vieraana, ollen muun ohjelman ohella läsnä parissa virallisessa tilaisuudessa, joita takäläisen horisontin mukaan arvosteltuna on pidettävä erinomaisen onnistuneina. Menomatkalla Pietarin kaupungin neuvosto tarjosi vieraille komean lounaan hotelli Astoriassa; paluumatkalla toimi vastaanlaisessa tilaisuudessa isäntänä ulkoasiainkomissariaatin Pietarin-asiainmiston päällikkö hra Wainstein. Varsinkin viime mainitulla lounaalla vallitsi niin lämmin, sydämellinen ja välitön mieliala, etten ollut voinut kuvitella sellaista tässä maassa mahdolliseksikaan.+/ Jokainen täällä oleva ulkovaltain edustaja tietää hyvin, millaisia tällantapaiset

+/ Ennen lounaan alkua tuli Astorian hovimestari minulta kysymään, olisiko sopivaa, että vieraiden astuessa ruokasaliin soitettaisiin Porilaisten marssia. Vastasin tietysti myöntävästi, mutta syystä tai toisesta tätä aietta ei kuitenkaan toteutettu, vaan vaihdettiin suomalainen marssi - Mendelssohnin hämmarssiin.

JAKELUOHJE:
Tavallinen.

Jakeluohjelmalleja:

Tavallinen.
Tavallinen ja lisäksi ministeriölle.
Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin.
Ei ulkomaanedustuksen, mutta ulkoasiainministeriön tiedoituksiin.

viralliset lounaat ja päivälliset tavallisesti ovat: istutaan jäykkänä ja ikävystyneinä, kenenkään oikein tietämättä mitä sanoa, sisimmässään tyytyväisenä kun ateria vihdoin päättyy. Nyt sitävastoin ei huomannut mistään jäykkyydestä tai epäluuloisuudesta merkkiäkään, tunnelma oli koko ajan mitä luonnollisin ja parhain, ja puheet - joista useimmat tuntuivat improvisoiduilta - olivat todella sydämeistä lähteneitä. Monet mukana olleista venäläisistä lausuiivat myöhemmin yksityisesti ilonsa siitä, että olivat saaneet olla läsnä tässä tilaisuudessa, ja että Suomen ja Neuvostoliiton naapuruussuhteet epäilemättä nyt ovat muodostumassa niin hyviksi ja läheisiksi, kuin kaikki täällä toivoisivat niiden olevan.

Tämä edullinen vaikutelma johtui - paitsi tietysti suomalaisten kunniavieraitten ystävällisestä esiintymistavasta ja henkilökohtaisesta rakastettavuudesta - käsittääkseni siitä, että täällä kaikista viimeaikaisista kannauksista huolimatta ei ole olemassa mitään syvempää, todellista animositeettia Suomea kohtaan. Kun Moskovan lehdet vierailun yhteydessä kirjoittivat, että se kunnioitus ja sympatia, jota täällä tunnetaan Suomen kansaa kohtaan, perustuu sen sankarilliselle taistelulle tsaarivaltaa vastaan, osuivat ne luullakseni asian ytimeen; vuoden 1918 tapaukset eivät ole voineet hälventää muistoa siitä, että Suomella ja tämän maan nykyisillä vallanpitäjillä oli parin vuosikymmenen ajan ollut yhteinen vihollinen, ja että useat

Venäjäen vallankumouksen johtomiehistä olivat Suomessa saaneet apua ja turvaa. Pohjaa yhteisymmärrykselle ei siis puutu, ja jos, kuten toivoo sopii, puheet Suomen aggressiivisista aikeista nyt vähitellen vaimenevat ja (todelliset tai teennäiset) epäluulot haihtuvat, on yksi vierailun päätarkoitus saavutettu. Tässä on kummankin - sanon kummankin - maan sanomalehdistölle tärkeä ja edesvastuullinen tehtävä. Tällä en tietenkään tarkoita sitä, että Suomen lehdistön olisi vaitiollenen nieltävä kaikki mitä täällä tapahtuu - olisi mahdotonta ja luonnotonta, että se esim. Inkerin kysymyksestä ei kirjoittaisi niinkuin moraalinen oikeus ja Suomen kunnia vaatii; mutta on toisenlaistakin kirjoittelua, josta olisi päästävä. Suomen lehdissä on liian usein pilkallisia ja loukkaavia kirjoituksia ja pakinoita Neuvostoliiton sisäisistä oloista, jotka eivät millään tavoin sivua ulkopoliittikkaa, ja jotka missään tapauksessa eivät hituistakaan liikuta Suomea. Olisi paljon voitettu jos tällainen kirjoittelu lakkaisi.

Milo Rovan

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 53

OSASTO: R 2

ASIA: f

Pietarissa olevan pääkonsulinvirasta rap. n:o 2

Pääkonsuli Idman

11/6 1937

SUOMEN PÄÄKONSULIN VIRASTO

Pietarissa, kesäkuun 11 p:nä 1937.

PIETARI.

N° 468.

Ulkoasiainministeriölle.

ULKOASIAINMINISTERIO	
N ^o 31/260 Sal. 1937.	
12/6-37	?
53	R2

Asia: Pääkonsulinviraston
raportti N° 2.

Ohellisena Pääkonsulinvirasto kunnioittaen lähettää
Ministeriölle raporttinsa N° 2, joka sisältää asian:

"Oloista Pietarissa".

M. M. M.
Pääkonsuli.

PIETARI

SSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

Salainen.

RAPORTTI n:o 2.

Pietari ssa 11 p:nä kesä kuuta 19 37.

Asia: Oloista Pietarissa.

31 / 266	Jul. 8 - 37
19/6-37	?
53	R 2

Viitaten Ministeri Yrjö-Koskisen kuluvaan kesäkuun 8 päivänä päivättyyn raporttiin N:o 34, jossa huomautetaan, että nykyään vallitseva terrori käy ilmi myös virastojen toiminnassa, siten että "kukaan ei uskalla sanoa mitään täsmällistä, ei ottaa mitään vastuuta, ei tehdä mitään päätöstä" - ilmoittan kunnioittaen, että tämä pitää vielä enemmän paikkansa Pietarin virastoihin nähden, jotka aina, "vapaampinakin" aikoina, ovat loistaneet epäitsenäisyydellään, lykäten kaikki vähänkin tärkeämmät asiat Moskovan ratkaistavaksi. Narkomindelin Pietarin asioimistoa on monen kuukauden ajan hoitanut vain yksi mies, päällikkö, hra Wainstein, joka tuntemattomasta syystä saapuu virastoonsa vasta noin klo 3 päivällä, ja jota silloinkin on vaikea tavata muuten kuin puhelimitse. Yksinkertaisiinkin kyselyihin saa odottaa vastausta päiväkausia, mikäli vastausta ollenkaan annetaan. Hra Wainsteinin apulainen, hra Iljin-Genevski, lienee odotettavissa (hyvin kauan kestäneeltä) lomaltaan tämän kuun puolivälissä; toivottavasti ainakin hän tulee olemaan helpommin tavattavissa. - Yhtenä edistysaskeleena

JAKELUOHJE:

Tavallinen.

Jakeluohjemalleja:

Tavallinen.

Tavallinen ja lisäksi ministeriölle.

Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin.

Ei ulkomaanedustuksen, mutta ulkoasiainministeriön tiedoituksiin.

on tosin mainittava se, että täällä oleville konsuleille on vihdoin, pitkien ponnistusten jälkeen, annettu lupakortti satamaan, joka on voimassa koko kuluvan sesongin ajan, joten lupaa ei tarvitse hankkia joka kerta erikseen - muuta kuin autonkuljettajalle, mikä kuitenkin voi helposti tapahtua puhelimitse. Muuten ovat suhteemme satamaan suuresti huonontuneet. Entinen satamapäällikkö Bronstein (Trotskin serkku) ja satamakapteeni Trofimoff, joihin suhteemme olivat mitä parhaimmat, istuvat molemmat vangittuina, ja heidän seuraajansa ovat selvästi osoittaneet, etteivät he halua olla missään henkilökohtaisissa kanssakäymisissä konsulikunnan kanssa. Norjan pääkonsuli kertoi minulle kaksi kertaa turhaan yrittäneensä nykyisen satamapäällikön puheille. Kirjallisiin tiedusteluihin asioista ei yleensä vastata. - Sitävastoin lienee suomalaisten kauttakulkualusten kohtelu Nevan yläjuoksun varrella viime kesästä jonkun verran parantunut. Erään tällaisen aluksen kapteeni kertoi minulle pari päivää sitten, että mitään varsinaista rettelöimishalua ei toistaiseksi ole ollut havaittavissa.

Ulkonaisesti on Pietarissa kaikki rauhallista. Miten laajassa mitassa täälläpäin on toimeenpantu huomattavien henkilöiden vangitsemisia on tietysti vaikea sanoa, mutta yleensä tuntuu siltä, että Pietarin alue viimesyksyiseen terroriaaltoon verrattuna on tällä kertaa päässyt vähemmällä. Kaupun-

gin hallintoelimissä on kyllä sattunut erottamisia ja
muita muutoksia, mutta varsinaisesta "puhdistustyöstä" tuskin
ainakaan vielä voi puhua.

Niilo Idman

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 53

OSASTO: R2

ASIA: f

Pietarissa olevan pääkonsulin virasta raportti n:o 3.

Varakonsuli Polun

15/10 1937

SUOMEN PÄÄKONSULINVIRASTO Pietarissa, lokakuun 15 p:nä 1937.

PIETARI

N° 767

Ulkoasiainministeriölle.

62/265 Pal. 37.	
16/10-37	3
53	R2

Asia: Pääkonsulinviraston
raportti N° 3.

Ohellisena kunnioittaen lähetan Ministeriölle vara -
konsuli M. Solinin laatiman raportin N° 3 "Tutustunismat-
kastaan Petroskoihin".

Milo L...
Pääkonsuli.

PIETARI

PÄÄKONSULIN VIRASTO.

SSA OLEVA LAHEYS.

Salainen.

RAPORTTI n:o 3.

Pietari ssa 15 p:nä loka kuuta 19 37.

Asia: Tutustumismatka Petroskoihin.

ULKOASIAINMINISTERIÖN

62/265 Pal. 37

16/10-37

53	R2	f
----	----	---

Tultuani viime keväänä nimitetyksi varakonsuliksi Pietariin heräsi minussa ajatus käydä Petroskoita katsomassa ja hiukan yrittää tutustua oloihin Neuvosto-Karjalassa. Kuitenkaan, kun olot Neuvostoliitossa vielä ovat olleet minulle jokseenkin oudot ja kielitaitonikin toistaiseksi riittämätön, en ole katsunut yksin voivani matkaa tehdä. Kun siis Moskovassa oleva sotilasasiainmiehemme majuri Wahren kuluvan lokakuun 6 päivänä matkalla Moskovaan saapui tänne ja ilmoitti pistäytyvänsä Petroskoissa, pyysin, että hän ottaisi minutkin mukaansa. Tähän pyyntööni hän kernaasti suostuikin.

Saatuamme sopivalla tavalla eksytettyä majuri Wahrenia alati seuraavat "kytät" jäljiltämme pois, lähdimme matkalle keskiviikkona kuluvan lokakuun 7 päivänä kello 23. Petroskoihin saavuimme seuraavana aamuna kello 7,30. Tultuamme keskikaupungille menimme erääseen pieneen oluttupaan syömään mukana olleita eväitämme ja tapasimme siellä erään Amerikan suomalaisen, joka vuodesta 1930 oli oleskellut Neuvosto-Karjalassa ja oli

JAKELUOHJE:

Tavallinen.

Jakeluohjelmalleja:

Tavallinen.

Tavallinen ja lisäksi ministeriölle.

Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin.

Ei ulkomaanedustuksen, mutta ulkoasiainministeriön tiedoituksiin.

neuvostokansalainen. Hän ei ollut petroskoilaisia vaan hänellä oli työmaansa eräällä "metsäpunkilla" noin 120 km Petroskoista pohjoiseen. Kuitenkin sanoi hän tuntevansa kaupungin hyvin ja lupasi ruveta oppaaksemme. Lähdimme siis hänen kanssaan kaupunkia katselemaan. Mitään muita "seuralaisia" ei meillä ollut. Heti huomasin, että kaupunki, jossa nykyään lienee noin 60.000 asukasta, on suurelta osalta suomalainen. Suomea kuuli usein puhuttavan kadulla ja kaikki kyltit ja ilmoitukset olivat kaksikielisiä venäjä ensimmäisenä. Oppaamme ei tietänyt kaupungissa olevain suomalaisten lukumäärää; sanoi sen viime aikoina vähentyneen, sillä siellä olleista rajaloikkareista on hyvin moni salateitse palannut Suomeen. Joka tapauksessa on suomalainen asutus Petroskoissa paljon suurempi nykyään kuin mitä Tietisanakirjaisen ilmoittaa olleen v.1930 (ainoastaan 1500). Petroskoissa on varmaankin vähintään 7000 à8000 suomalaista (karjalaisia lukuunottamatta), mutta todennäköisesti paljon enemmänkin.

Petroskoi on siistimpi kaupunki kuin Pietari ja Pietarin läheisyydessä olevat pikkukaupungit Hatsina, Pushkin (ent.Zarskoje Selo) ja Pietarhovi. Talot, enimmäkseen puisia olivat hyvässä kunnossa, kadut paremmin hoidettuja ja ihmiset siistimmin puettuja kuin täälläpäin. Varmaankin tämä kaikki johtuu kaupungin osittaisesta suomalaisuudesta.

Oppaamme, joka tuntui olevan laimeahko kommunisti, oli puheissaan varovainen, joten emme onnistuneet saamaan häneltä mitään

erikoisempia tietoja nykyisistä oloista Neuvosto-Karjalassa. Sen kyllä tosin selvästi huomasi hänen puheistaan, että venäläisten ja suomalaisten välit tällä haavaa ovat kireät ja että suomalaisia ja suomalaisuutta yleensä nykyään yritetään painaa alas Neuvosto-Karjalassa. Oppaamme kaipasi "Gyllingin aikoja", jolloin, sanoi hän, olot olivat paremmat.

Kuljeskeltuamme jonkun aikaa keskikaupungilla vei oppaamme meidät satamaan, mistä oli mitä suuremmoisina näköala Äänisjärvelle. Järvi on komein minkä olen nähnyt. Kun ilma oli kaunis ja tyyni päätimme lähteä laivamatkalle Solomanniin, jossa on sahoja ja voimalaitoksia ja joka sijaitsee lahden toisella rannalla noin 40 minuutin laivamatkan päässä Petroskoista. Oppaamme ei seurannut mukana. Laivassa kuuli puhuttavan enemmän suomea kuin venettä; emme kuitenkaan ryhtyneet puheisiin muiden kuin erään vanhan akan kanssa, joka oli harvinaisen paha suusta. Olimme takaisin Petroskoissa noin kello 13. Tähän saakka olimme saaneet olla aivan rauhassa; "kyttä" ei ollut näkynyt. Mutta Petroskoihin palattuamme "kyttä" ihan vilisi ympärillämme. Todennäköisesti eräs kommunistinuorukainen, jonka kanssa minä, ikävä kyllä, olin jutellut vähän ennen laivan lähtöä, oli ilmoittanut meidät. No niin, sen vaarallisempaa se ei ollut; kyllä majuri Wahren on sellaisiin indiviideihin tottunut! Tästä lähtien "kyttät" olivat koko ajan kintereillämme sekä kadulla että niissä ravintoloissa, joissa kävimme. Rannasta lähdimme uudelleen

kaupungille. Kävimme useassa kaupassa; joka paikassa puhuttiin suomea. Lounasta söimme eräässä ravintolassa keskikaupungilla. Siellä oli venäläinen komento; suomea ei osattu puhua. Ruoka oli huonoa ja kallista, mutta ravintola oli kuitenkin siistimpi kuin mitä pietarilaiset ravintolat yleensä ovat. Syötyämme menimme jälleen kävelemään ja jouduimme lopuksi taasen rantaan Äänisjärven kauneutta ihailemaan. Väsyneitä kun olimme poikkesimme erääseen rannalla olevaan ravintolaan, "kytät" tietysti mukana. Ravintolassa istui entinen oppaamme votkalasin ääressä yhdessä erään henkilön kanssa, jonka jo ulkomuodosta tunsin Amerikan suomalaiseksi. Pyysimme miehet pöytäamme ja päätimme juottaa heidät humalaan siinä toivossa, että ehkä sitten saisimme kuulla jotain tähdellisempää oloista Neuvosto-Karjalassa. Miehet joivat votkaa juomalasittain, joten ei kauaakaan kestänyt ennenkuin uudet ystäväme, Kalle ja Matti, olivat sangen äänekkaita. Mutta ei heistä sittenkään sen merkillisempää irti saanut. Sanoivat olevansa "reiluja punikkeja". Wahren ja minä olimme "mukavia miehiä, vaikka kuuluttekkin riistäjiin". "Ryssia" he vihasivat ja pelkäsivät. Karjalaisia he tuntuivat halveksivan. "Ei niistä mihinkään ole". He sanoivat olevansa "stahanoffilaisia" ja ansaitsevansa n. 800 a 1000 ruplaa kuussa. Tätä minun kuitenkin on vaikea uskoa, sillä useat pääkonsulivirastossa käyneet Petroskoin läheisyydessä työskentelevät rajaloikkarit ovat sanoneet metsätöistä ansaitsevansa n. 180 a 220

ruplaa kuussa. On kuitenkin huomattava, että viimeksi mainitut eivät ole olleet "stahanofilaisia". Keskustelu, joka ainakin Kallen ja Matin puolelta kävi sangen korkeassa äänilajissa, taisi herättää huomiota, sillä yht'äkkiä ilmestyi eräs upseeri pöytäamme ja rupesi tiukkaamaan passeja. No, passit olivat kyllä kunnossa, mutta Matin vei upseeri pöydästä pois. Jonkun ajan kuluttua palasi Matti kuitenkin takaisin ja rupesi nyt kovalla äänellä kehuaan oloja Neuvosto-Karjalassa. Oli kaisaanut ohjeita! Kun ystävämmme rupesivat tulemaan liian iloisiksi lähdimme kaikki ravintolasta pois. Kadulla sanoimme hyvästit Kallelle ja Matille. Menimme sitten elokuviin ja painimme merkille, että teatteri oli siistimpi kuin vastaavat laitokset Pietarissa.

Kello 24 lähtevässä junassa palasimme Pietariin. Juna myöhästyi neljä tuntia. Sen piti tulla perille perjantaina kello 8,30, mutta tulikin vasta kello 12,30. Näin ollen meillä, aikaisin kun nousimme ylös, oli hyvä tilaisuus katsella ympärillämme junan akkunasta. Se seikka, joka ainakin minussa herätti mitä suurinta ihmettelyä, oli, että kaikki metsät rautatien varrella olivat tyystin loppuunhakatut; ei edes siemenpuita oltu säästetty.

Itsestään selvään on, että näin lyhytaikaisella matkalla en voinut saada tarkempaa käsitystä oloista Neuvosto-Karjalassa. Luulisin kuitenkin voivani sanoa:

että elintaso Petroskoissa ja todennäköisesti koko Neuvosto-Karjalassa on korkeampi kuin Pietarissa ja Inkerinmaalla;

että Neuvosto-Karjalassa olevat suomalaiset ovat tähän saakka siellä muodostaneet jonkinlaisen "yläluokan", joka on asioita hoitanut ainakin jonkinlaisella menestyksellä;

että suomalaisia viime aikoina on ruvettu sortamaan ja että olot, myös taloudelliset, siellä tämän johdosta todennäköisesti tulevat huononemaan.

Matka, vaikkakin väsyttävä, oli mielenkiintoinen.

M. H. M.

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 53

OSASTO: R2

ASIA: f

Pietarissa olevan pääkonsulinvirasta raportti n:o 4.

Pääkonsuli Idman

26/10 1937

SUOMEN PÄÄKONSULIN VIRASTO Pietarissa, lokakuun 26 p:nä 1937.

PIETARI.

N° 787.

Ulkoasiainministeriölle.

67/265 Sal 37	
20/10 37	92
USA	OSASTO
58	R2 f

Asia: Pääkonsulinviraston
raportti N° 4.

Ohellisena Pääkonsulinvirasto kunnioittaen lähettää Ministeriölle raporttinsa N° 4, joka sisältää seuraavan asian:

"Saksan pääkonsulin karkoitus Pietarista".

Milo Tuomi

Pääkonsuli.

PIETARI

PÄÄKONSULIN VIRASTO.

SSA OLEVA ~~LÄHETYSSÄ~~.

Salainen.

RAPORTTI n:o 4.

Pietari ssa 26 p:nä loka kuuta 19 37.

64/265 Sal. 1937.

Asia: Saksan pääkonsulin karkoitus
Pietarista.

30/10-37	2	
53	R2	f

Kuluvan lokakuun 19 päivänä matkusti Pietarista tšekäläisen konsulikunnan doyen, Saksan pääkonsuli Rudolf Sommer. Mikäli luotettavalta taholta olen kuullut, oli hän saanut neuvostoviranomaisilta määräyksen poistua maasta kolmen päivän kuluessa. Se seikka, ettei hän jättänyt hyvästiä kenellekään virkaveljistään, eikä edes lähettänyt p.p.c korttia, viittaa siihen, että Saksan taholta halutaan toistaiseksi antaa asialle sellainen leima, että hän on lähtenyt vain tilapäiselle matkalle ja aikoo palata Pietariin. Tähän mahdollisuuteen ei täällä kuitenkaan kukaan usko.

On jo kauan tiedetty, että herra Sommerin ja neuvostoviranomaisten välit ovat olleet perin huonot. Saksan pääkonsulaatti on ollut - jos mahdollista - vielä eristetyimmässä asemassa kuin muut, ja sen virkailijoiden jokaista askelta on vartioitu mitä tarkimmin. Tavallinen miliisivahiti pääkonsulaatin edustalla ei ole riittänyt, vaan on kadun toisella puolella olevan talon akkunoissa yöstä päivää ollut G.P.U:n miehiä urkkimassa. Herra Sommer on minulle monta kertaa saho-

JAKELUOHJE:

Tavallinen.

Jakeluohjelmalleja:

Tavallinen.

Tavallinen ja lisäksi ministeriölle.

Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin.

Ei ulkomaanedustuksen, mutta ulkoasiainministeriön tiedoituksiin.

nutkin, että hänen elämänsä täällä alkaa käydä sietämättömäksi, vaikkakin hän aikaisempina vuosina on viihtynyt hyvin Pietaris-
sa. Hänen nyt tapahtunut äkkinäinen lähtönsä on asetettu yhtey-
teen erään "Krasnaja Gazetan" t.k. 22 päivän numerossa olleen
uutisen kanssa, jossa mainitaan seuraavaa:

"Viime kesäkuussa vangittiin Gestapo'n agentit Paul Sil-
berhorn ja Erwin Klein, jotka olivat saapuneet Neuvostoliittoon
muka turisteina, väärennetyillä sveitsiläisillä passeilla, har-
joittaaakseen täällä vakoilu- ja diversanttitoimintaa. Tutkimukses-
sa on käynyt selville että Silberhorn kävi Neuvostoliitossa en-
mäisen kerran jo v. 1930, ja että vakoilutoimintaa on harjoi-
tettu erään ulkovallan konsulaatin toimeksiannosta, joka konsu-
laatti hänen kauttaan on kerännyt salaista aineistoa. Marras-
kuussa 1936 hänet karkoitettiin Neuvostoliitosta ja evättiin pa-
luu sinne, mutta kun hänen onnistui saada väärennety sveitsi-
läinen passi, palasi hän viime kesäkuussa yhdessä Kleinin kanssa,
asettuen jälleen yhteyteen erään ulkovallan edustuston kanssa."

Tällainen oikeudenkäynti saattaa hyvin olla neuvostoviran-
omaisten varta vasten järjestämä, mutta yhtä mahdollista on,
että asiassa on perää, ja että mainitut henkilöt todella ovat
olleet Saksan pääkonsulaatin palveluksessa. Jälkimmäisessä tapa-
uksessa neuvostohallituksella tietysti on oaltu riittävä muodol-
linen syy toimenpiteeseensä herra Sommeria vastaan, vaikka kan-
sainvälinen tapa sittenkin olisi vaatinut, että Neuvostoliiton
edustaja Berlinissä olisi tehnyt esityksen hänen poiskutsumises-
taan.

Henkilökohtaisesti herra Sommer oli erittäin miellyttävä mies, jolla oli pitkä diplomaattiura takanaan. Jos hän oli saanut määräyksen käyttää puheenaolevanlaisia henkilöitä palveluksessaan, oli hän epäilemättä itse tiennyt, että hänen asemansa ennemmin tai myöhemmin kävisi kestäättömäksi. - Saksan pääkonsulaattia on väliaikaisesti määrätty hoitamaan Saksan Moskovassa olevan suurlähetystön virkamies von Heynitz.

Piilo Huumo

2

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 53

OSASTO: R2

ASIA: f

Pietarissa olevan pääkonsulinviraston raportti n:o 5.

Tarokonsuli Solin

29/10 1937

SUOMEN PÄÄKONSULIN VIRASTO Pietarissa, lokakuun 29 p:nä 1937.

PIETARI.

N° 808.

Ulkoasiainministeriölle.

Asia: Pääkonsulinviraston
raportti N° 5.

65/265 Pal.		27
20/10-37		
53	Raf	

Ohellisena lähetän kunnioittaen Ministeriölle varakonsuli M. Solinin laatiman raportin, joka sisältää asian: "Oloista Neuvosto-Karjalassa".

Milo Kanan
Pääkonsuli.

PIETARI

SUOMEN PÄÄKONSULIN VIRASTO =

SSA OLEVA ~~LAHETYS~~

Salainen.

RAPORTTI n:o 5.

Pietari ssa 29 p:nä loka kuuta 19. 37.

65/265 Pald. 37

Asia: Oloista Neuvosto -

Karjalassa.

ULKOASIAINMINISTERIÖ	
20/10.37	R2
OSASTO	ASIA
53	R2 J

Viime viikolla kävi pääkonsulinvirastossa passi - y.m. asioissa kaikkiaan viisi rajaloikkaria Neuvosto-Karjalasta. Loikkareitahan täällä usein käy, emmekä ole heidän puheisiin sa yleensä sen enempää huomiota kiinnittäneet emmekä niiden johdosta raportteja kirjoittaneet. Pääkonsuli Idmanin pyynnöstä kuitenkin tällä kertaa tiedoitan, mitä alussamainitut loikka - rit puhuivat; huomautan kuitenkin, että heidän antamiinsa tietoihin on suhtauduttava mitä suurimmalla reservatiolla.

Eras loikkareista kertoi, että tri Edward Gylling on vangittu ja lähetetty Petroskoihin, jossa hän on poliisivan - kilassa säilytettävänä. Loikkari sanoi tuntevansa tri Gyllingin ja nähneensä hänen kasvonsa poliisivankilan akkunassa. Sama loikkari, joka kertoi olleensa töissä rautatiellä, ilmoitti saaneensa määräyksen 24 tunnin kuluessa poistua Petroskoista. Edelleen hän kertoi, että moni muukin suomalainen työmies on viime aikoina eroitettu toimistaan. Hänen puheittensa mukaan ei suomalaisilla Petroskoissa enää ole paljoakaan ansiomahdel - lisuuksia. Viinatontaasta kuitenkin vielä pidetään suomalaista

JAKELUOHJE:

Tavallinen.

Jakeluohjelmalleja:

Tavallinen.

Tavallinen ja lisäksi ministeriölle.

Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin.

Ei ulkomaanedustuksen, mutta ulkoasiainministeriön tiedoi - tuksiin.

työvoimaa; loikkari sanoi tämän johtuvan siitä, että suomalaiset eivät varasta.

Muut loikkarit olivat entisiä työläisiä Kohtupohjan paperitehtaalta. He kertoivat, että tehdas on jokseenkin suuri; tuotanto pitäisi olla n. 60.000 tonnia sanomalehtipaperia vuodessa. Siellä on kaksi uudenaikaista saksalaista Füllner - paperikonetta. Paperitehtaan johto oli aikaisemmin ollut suomalaisten käsissä ja silloin olivat koneet toimineet verrattain hyvin. Mutta nyttemmin, suomalaisten mestareiden tultua eroitetuiksi, toinen kone on tykkäänään seisahduksissa ja toisesta tulee kelvotonta tavaraa.

Matti Järvi